

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

§.II. Quæ sint Judiciales Regulæ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

extendendum oportet ut gratiose concessum, in exemplum non trahatur, cum illud sit odiosum, ac tamquam Privilegium Personale haberi possit.

XXX. Indignum est, & à Romanæ Ecclesiæ Consuetudine alienum, ut pro Spiritualibus facere quis homagium compellatur.

C. ult. de Reg. Jur.

Hujus Indignitatis RATIO. Homagium est honor Domino Temporalis exhibitus in recognitionem accepti ab eo Domini Temporalis; non sunt ergo Homagio Spiritualia subicienda, cum à nullo Domino Temporalis accipiantur, sed à solo Deo, cumque nobilius tractanda sint Temporalibus, quibus longè nobiliora sunt.

XXXI. Pro non dato habetur, quod ab illo datur, qui non potest de Jure donare.

C. 5. de Jure Patr.

REGULÆ RATIO. In quacumque re faciendâ major defectus non est, quam potestatis defectus.

XXXII. Ut Beneficia Ecclesiastica sine diminutione conferantur.

C. 1. L. 3. Decret. Tom. 12.

REGULÆ RATIO. Vel quod Collator demit sibi retinet aliundè indebitum, & Simoniam committit, quia istud est velut merces Collationis; vel aliis dat, quibus aliâ non debetur, & fit Sectio Beneficii prohibita à Concilio Turonensi. *C. 8. de Præb.*

Multò plures Regulæ circa Beneficia strictè sumpta colligi potuissent, sed istæ in Tractatu de Beneficiis hujusmodi congruentius collocabuntur.

§. II.

Quæ sint Judiciales Regulæ.

OBSERVATIO.

Non aliæ in Jure Canonico leguntur Regulæ Judiciales, quàm istæ.

I. Per Judicium Injuriis aditus patere non debet. *C. 28. de Rescript.*

Ad Mores trahi potest: est enim duplex injustitia, in judiciorum abusu, cum iste abusus sit injustitia, viaque sit ad aliam injustitiam.

REGULÆ RATIO. Institutum est judicium, ne fiant injuriæ; neve durent.

II. Speciale Mandatum derogat Generali.

C. 1. 14. de Rescript. C. 2. de Off. Leg.

Ad Rescripta extenditur, imò ad quamcumque Materiam, est enim inter Regulæ VI. amplioribus his concepta verbis: *Generi per Speciem derogatur.*

Hac in re singulare hoc habetur, quod Rescriptum v. g. posterius non derogat priori ejusdem speciei, nisi de priori mentionem faciat; Rescriptum verò Speciale derogat Generali, etsi de eo mentionem non faciat: Cujus discriminis Ratio hæc est: Rescriptum Speciale non destruit omninò Rescriptum Generale, sed ei tantum derogat in his, in quibus ei adversatur: Rescripta verò ejusdem speciei se invicem destruant, ita ut prius fiat per posterius inutile; præsumitur autem facile, quem voluisse suo Rescripto Generali in aliquâ re derogare; difficile autem creditur, voluisse quem Rescripto suum destruere; ideòque in 1. Casu non est necessaria expressa voluntatis mutata significatio, in 2. verò necessaria est.

III. Cui committitur Principale, committitur Accessorium.

Extenditur ad Beneficia, ut & ad judicia; Gratia enim committuntur, ut & judicia. *C. 1. 21. de Off. & Pot. Jud. Deleg.* veraque est Regula, sive Accessorium nascatur ex Principali, sive impediatur executionem istius, *GONZALEZ in C. 21. n. 2.*

Restringenda est ad Casus, in quibus Accessorium non est Deleganti specialiter reservatum; tunc enim de Ac-

cessorio faciendâ est mentio, alioquin non est commissum.

RATIO REGULÆ immediata est Regula XI. mediata verò habetur sub Regulâ X. ejusdem Tituli.

IV. Mandatum & Jurisdicção Delegata expirant, si Mandator vel Delegans, re adhuc integrâ, moriantur; secus, si re inceptâ.

C. 30. de Off. & Pot. Jud. Deleg.

Regula hæc restringenda est ad negotia quoad primam partem; Mandata enim Gratia non expirant morte Concedentis, etiamsi res sit adhuc integrâ, sed durant, donec à Successore revocentur. *C. 9. de Off. & Pot. Jud. Deleg. in VI.*

Verisimilior REGULÆ RATIO est Litium odium.

V. Sententia à non suo Judice lata, non valet, nec facta coram illo Confessio.

C. 4. de Judiciis.

Extendâ hæc Regula ad omnem processum, & à foro exteriori ad forum interius.

REGULÆ RATIO. Necessariâ ad procedendum jurisdictione caret Judex non suus.

VI. Actor Rei forum sequi debet.

C. 5. 8. de For. Compet. Restringenda est ad Causas Personales; nam in Causis Realibus Rerum forum sequendum est, (si ita loqui fas sit.)

Evidens est hujus REGULÆ RATIO; Actor de Reo conqueritur; illum ergo debet convenire coram illo, qui in Reum jurisdictionem habet, ut istius autoritate, Actori præstet, quod debet; Judex autem Rei in illum habet jurisdictionem, non Judex Actoris.

A Justitiâ ad Charitatem extendi potest dicendo, Superiori deferendum eum, qui corrigendus est, sicut Reus coram suo Judice conveniendus.

VII. Actore non probante, Reus, etsi nihil præstiterit, causam obtinet.

C. 3. de Causâ Posses. propr. C. Unic. ut Eccles. Benef. sine dimin. confer. R. 21. Moral. Prohibit. R. 67. Comm.

Ad Mores extendi potest; hinc enim inferre possumus, neminem à nobis condemnandum, nisi probetur reus.

REGULÆ RATIO. deficiente probatione, remanet Reus, ut erat, antequam conveniretur.

VIII. Cum obscura sunt Partium Jura, contra Actorem judicari consuevit.

C. 6. de Fid. Instrum. C. 11. de Reg. Jur. in VI.

Regula hæc in 7. continetur; non enim obscura sunt Jura, nisi quia Actor insufficienter probat.

Octava ergo REGULÆ RATIO eadem est ac Septimæ: alia tamen addendâ est, Reum scilicet propter Possessionem contra Actorem prevalere, quia in dubio melior est conditio Possidentis.

Alia etiam adjici potest, nempe Reum non esse præsumendum Usurpatorem, vel injustum Detentorem, nisi talis probetur, quia præsumitur Quis bonus, nisi probetur malus.

Regula hæc non differt nisi in terminis ab 11. VI. Regulâ, *Cum obscura sunt Partium Jura, favendum est Reo, potius, quàm Actori.*

IX. In Manifestis & Notoriis Ordo Judiciarius non est per omnia servandus:

Non est in usu apud Gallos. *C. 21. de Jurejur.*

REGULÆ RATIO. Ordo hic servatur, 1. Ut impediatur, ne quis alium vexet. 2. Ut Actor probare possit quod intendit, 3. Reusque seipsum defendere; In Manifestis autem Actor non eget probatione, nullamque habet Reus defensionem.

X. Si Principale non tenet, nec Accessorium. *C. 6. de Fide Instrum. C. 2. de Nov. Oper. Nunt.*

REGULÆ RATIO. Principale est Fundamentum Accessorii; ruente autem Fundamento, ruant oportet quæ ipsi inniuntur.

Addere potes, quòd Accessorium est velut Principalis Consequentia, sublato autem Principio, tollitur & Consequentia.

XI. Ac.

XI. Accessorium congruit sequi naturam Principalis.

C. 9. de Offi. Jud. Deleg. in VI. Eadem est hujus REGULÆ RATIO ac præcedentis.

XII. Actore impugnante, Reo defensionis copia non est deneganda.

(etiam Excommunicato.) *C. 5. de Except.*

REGULÆ RATIO. Nullus inauditus judicandus est.

XIII. Quod ad defensionis remedium sustinetur, ad impugnationis materiam extendendum non est.

C. 5. de Except. in fine.

REGULÆ RATIO. Sunt Gratia, quæ cuidam conveniunt ut Reo, quæ ei ut Actori non conveniunt; coacta enim est Defensio, libera verò Actio.

Ista Regula non recipitur apud Gallos, quoad Casum de quo agit; nempe Excommunicatum in Judicio agere non posse, etsi sibi permittatur seipsum defendere; nam in Galliâ Excommunicatus potest agere, ex eo fortè, quòd pleraque Actiones ad certum tempus sint limitatæ, quo elapso pereunt; vel quòd incongruum judicetur, ut Excommunicatio, quæ est pœna Spirituales & Ecclesiastica, ad effectus merè Temporales & Civiles extendatur; vel quòd frequentiores Excommunicationes essent.

XIV. Nulla valet absque bonâ fide Præscriptio.

C. ult. de Præscript. C. 2. de Reg. Jud. in VI.

Eadem est cum ista VI. Possessor malæ fidei nullo tempore præscribit.

REGULÆ RATIO. Longa cum malâ fide possessio non est nisi injusta rei alienæ detentio, eò culpabilior, quò diuturnior.

XV. Multa per patientiam tolerantur, quæ si deducta fuerint in Judicium, exigente justitiâ, non sunt toleranda.

C. 18. de Præb.

REGULÆ RATIO. Priùsqum ad Judicium deducantur, ut Judici ignota habentur, ideòque sine scandalo ab illo dissimulari possunt: Postea publicè notum est ab eo illa non ignorari, undè si impunita dimittat, vel illa approbare censetur, vel ignaviæ insimulabitur.

XVI. Ibi Causa semper agi debet, ubi Crimen admissum est.

C. I. CAUS. III. QUÆST. VI. Servatur in Galliâ tam circa Clericos, quam circa Laicos.

REGULÆ RATIO. Faciliùs & certius judicatur Causa, ubi nata est.

XVII. Juramentum non est Iniquitatis vinculum.

C. I. de Consuetud. in VI. R. 13. Mor.

Hinc judicandum, juramentum justum non ligare.

REGULÆ RATIO. Juramentum iniquum irritum est. Hinc Regula 58. in VI. non est obligatorium contra bonos mores prælitum juramentum.

XVIII. Potior videtur conditio Occupantis.

Strictè sumpta spectat ad Judicia, in quibus Procurator diligentior in præsentandâ suâ Procuratore, alteri præfertur; latè sumpta ad quævis negotia *C. 6. de Procur. in 6.* de Procuratoribus pluribus in solidum commissis intelligenda: Excipè Casum, in quo addita est Clausula, si non omnes possent. *ibid.*

Eadem est ac ea quæ habetur in explicatione 8. hujus Tituli.

XIX. Sine possessione Præscriptio non procedit.

C. 3. de R. J. in VI.

REGULÆ RATIO. Possessio est unum è prærequisitis ad præscriptionem; quæ sunt Titulus coloratus, Possessio, quæ certò duret tempore, Bona Fides, reique Capacitas. *CABASSUT. Cap. 22. n. 7. l. 6.*

XX. Semel Malus, semper præsumitur Malus.

Cap. 8. ibid.

Regula videtur contraria Charitati, quæ non cogitat malum, sed non est; non enim Charitatis est malum

Tom. I.

non cogitare in omni casu, sed tantum, cum nullum subest fundamentum, quale subest in casu Regulæ; præterea non præsumitur hic Malus in omni mali genere, sed in eo tantum, in quo Malus inventus est, idque solum, ut impediatur ne simile malum perpetret; undè hæc præsumptio non obest; sed potius prodest ei, in quem cadit: undè verbo præsumptio, de quâ Regula, non est maligna, sed cauta, ut potè non nata ex pravâ malè judicandi consuetudine, aliove vicio, sed ex justo metu: hinc semel Perjurus semper Perjurus habetur, id est ob primum perjurium à jurando repellitur, eoque modo à mali juramenti periculo liberatur. *CANISIUS Præfat. in Regulas VI.* notat hanc à *BONIFACIO VIII.* deductam ex variis Casibus ac Textibus Juris, eosque recenset.

XXI. Ratum Quis habere non potest, quod ipse nomine non est gestum.

C. 9. ibid.

Loquitur Regula de ratihabitione propriâ, quâ Contractus vel Actus Judiciales me contingentes, ab alio meo nomine facti, sine meo Mandato, à me rati habentur.

Requirat Regula, ut ratihabitio hæc valeat, utri Actus pro me, seu meo nomine expressè facti sint, idque requirit, quia quod de re meâ, ab alio, suo, non meo nomine, fit, omninò irritum est, ideòque à me ratum seu firmum fieri non potest, quod verò de re meâ meo nomine, sed me non mandante fit, non est irritum, sed irritandum, si velim, ac proindè me consentiente ratum fieri potest.

Duplex est, Ratihabitio, quæ est impropria; altera, quâ Beneficii collatio, ad quam meus requiritur consensus, me infcio facta, à me rata habetur, vel tacitè vel expressè, tacitè, si de illâ non conquerar intrâ tempus mihi à Jure concessum; expressè, si verbo vel scripto me consentire, ut valeat, significem: altera, quâ res vi metue facta rata habetur. Utraque autem impropria est, quia 1. casu, Actus non fit nomine meo; 2. verò, Actus fit non ab alio, sed à me invito. Hinc ratiificatio hæc differt ab eâ, de quâ in Regula 21. & 22.

XXII. Ratihabitionem retrotrahi & Mandato non est dubium comparari.

C. 10. ibid.

Confirmat quod præcedens affirmat, nempe rem meo nomine gestam à me ratam haberi posse; si enim Ratihabitio Mandato comparatur, clarum est rem, me non mandante factam, sed meo nomine ratam à me haberi posse, quasi à me mandata esset.

REGULÆ RATIO. Ratihabitio facit, quod fecisset Mandatum, consensum enim desideratum præbet, quem Mandatum præbisset.

XXIII. Extrâ Territorium Jus Dicenti non paretur impunè.

C. 2. de Constit. in VI.

REGULÆ RATIO. Nullam habet Judex extrâ Territorium jurisdictionem.

XXIV. In Judiciis non est acceptio Personarum habenda.

C. 12. ibid.

REGULÆ RATIO. Ut justa sint Judicia, qualia esse debent, ponderanda sunt tantum Causarum momenta, sive rationes, quibus Causæ sunt bonæ vel meliores, vel malæ; Personarum autem qualitates non sunt rationes, quibus bonæ vel meliores efficiantur, vel malæ aut peiores.

XXV. Nullus pluribus uti defensionibus prohibetur.

C. 20. ibid.

REGULÆ RATIO. Res eadem potest ab uno eodemque pluribus titulis possideri, ac proindè pluribus modis defendi. *CANISIUS* hanc Regulam rectè explicat.

XXVI. Quod Quis mandato facit Judicis, do- lo facere non videtur.

Cujus RATIO hæc sequitur: *Cum habeat parere necesse.*

C. 24. ibid.

c

XXVII.

XXVII. Quæ à Judice fiunt, si ad ejus non spectant Officium, viribus non subsistunt.

C. 26. *ibid.*

REGULÆ RATIO; suum extrà Officium caret jurisdictione.

XXVIII. In obscuris, minimum est sequendum. De pœnis loqui videtur, præceptumque, ut minima à Judice decernatur, diu ambigitur, quam Lex vel Canon in casu, de quo agitur, præfinit. Sic intellecta eadem ferè est ac Regula 49. VI. In pœnis benign. &c. C. 30. *ibid.*

Et si Regula hæc Judicem potissimum respiciat, ad alios extendi potest.

REGULÆ RATIO. Dubia sunt in benigniorem partem interpretanda. *Canisius* hanc Regulam fusè explicat, probatque, illam locum habere nedum in Judiciis, sed etiam in Contractibus, in Constitutionibus pœnalibus: idem dicendum de *Glossa*. Utroque loco confirmatur allata expositio, ipsiusque ratio: huc facit Regula 49. VI. quæ in ista continetur, ut pars in toto.

XXIX. Non licet Actori quod Reo licitum non existit.

C. 32. *ibid.*

REGULÆ RATIO. Reus paris conditionis esse debet ac Actor, idcirco quæ licent isti, alii licere debent, sed non è contrà, ut probat *Canisius* in Regulam 20. VI.

XXX. Non debet Quis fructum consequi ex eo, quod nifus est impugnare.

Cap. 38. *ibid.* Locum habere videtur in Testamentis, Donationibus, Contractibus, Electionibus quibuscumque: quoad Contractus specialiter firmatur Regula 75. *ibid.* Frustrà sibi fidem quis postulat ab eo servari, cui fidem à se præstitam servare recusat.

REGULÆ RATIO. Quod à me impugnatur, quantum in me est, irritum est, ac proinde, ut irritum mei gratià habendum est, cum autem rei nullius nullus sit fructus, ex re à me impugnata fructum nullum consequi debeo; exceptiones quasdam hæc Regula patitur, quas *Canisius* notat in illam.

XXXI. In pœnis benignior est interpretatio faciendi.

C. 48. *ibid.* Eadem videtur cum 28. hujus Tit. ac proinde eadem illius RATIO.

XXXII. Non est in mora qui exceptione legitimâ se tueri potest.

C. 60. *ibid.*

REGULÆ RATIO. Exceptio illa debitum suspendit.

XXXIII. Exceptionem objiciens, non videtur de Adversarii intentione consistere.

C. 63. *ibid.*

REGULÆ RATIO habetur in 25. hujus Tit. si enim licet uti pluribus defensionibus, possum uti defensionis exceptione, quin Adversarii intentionem consistat; quia hæc utens defensione, aliis non renuntio.

XXXIV. Qui ad agendum admittitur, est ad excipiendum multò magis admittendus.

C. 71. *ibid.*

REGULÆ RATIO. Cui licet quod est plus, licet utique quod est minus; agere autem, est quid majus, quam excipere.

XXXV. Contractus ex conventionem Legem accipere dignoscuntur.

C. 85. *ibid.*

REGULÆ RATIO. Contrahentes obligant se ad id, quod volunt: obligatio in Contractibus, est Lex Contrahentium. Mutuus Consensus in aliquid, quod sibi invicem placet, est Conventio; ac proinde Contractus ex Conventionem Legem accipiunt.

XXXVI. In ipso Causæ Criminalis initio, non est à Quæstionibus, id est tormentis, inchoandum. C. 6. de Reg. Jur.

REGULÆ RATIO. Injustè cruciatur, qui ex bonis conjecturis non judicatur Reus: hæc autem circumstantiæ initio processus criminalis sunt discutendæ: Nota quòd etsi hæc Regula falsò desumatur ex S. Gregorio, & contrà mentem illius sit, attamen vera est in se ob adductam rationem.

XXXVII. In minimis Causis, sicut in majoribus, appellationi est deferendum.

C. 11. de Appell.

RATIO. Appellatio, est defensio, quæ nulli est deneganda.

XXXVIII. Quoad ordinem judicarium, quod Jure Civili licet, Jure Canonico quoque licet, nili Juri Divino adverteretur, vel aliud Jus Canonikum præscribat.

Inferitur ex Cap. 2. de Causâ Possess.

REGULÆ RATIO. Judicarium ordinem desumpsit Jus Canonikum à Jure Civili.

XXXIX. Clericorum Causæ Jure Canonico decidendæ.

C. 9. de For. compet. cui jungenda Pars decisa, in quâ ponitur principium, ex quo contenta in citato Cap. prout apud GREGORIUM IX. habetur, decisio inferitur; Pars enim apud GREGORIUM relata est mera consequentia Partis decisæ, cum in illa decidatur, Causas Clericorum pecuniarias judicandas Jure Canonico, ex eo, quòd in Parte decisa dictum est, Clericis nihil commune esse cum Legibus publicis. C. 9. de Foro compet.

Hæc Regula non recipitur integra, nisi in Locis, in quibus Suprema Potestati placet, ut Clerici solo Jure Canonico regantur: in aliis recipitur tantum quoad Causas merè Ecclesiasticas, quarum decisio è Jure Canonico pendet: idcirco GONZALEZ notat n. 2. hanc Constitutionem esse localem.

XL. Forum Quis sortitur ratione delicti, contractus, domicilii, rei.

C. 20. de For. compet.

REGULÆ RATIO. Illorum quolibet subditus efficitur Judicum Locorum, in quibus illa sunt vel fiunt.

XLI. Negantis factum nulla est per rerum naturam probatio: Sed ex illius ad objecta responsione, de veritate vel de falsitate negati judicare licet.

C. 5. de Renuit.

XLII. Tanta est Judicis autoritas, ut pro ipso semper præsumi debeat, donec contrà ipsum aliquid legitime probetur.

C. 11. de Prob. in quo CONCILIUM LATERANENSE IV. jubet, ut omnia Acta Judicialia conscribantur, ne Judex tali præsumptione abuteretur.

XLIII. Facientem & Consentientem par pœna constringit.

EX S. PAULO desumitur. Rom. X. v. 32. quoniam Qui talia agunt, digni sunt morte, non solum qui ea faciunt, sed qui consentiunt facientibus. C. 47. de Sent. Excom.

XLIV. Non vindicabis bis in idipsum.

NAHUM. I. C. 24.

XLV. Leviter Castigatus reverentiam exhibet Castiganti, asperitatis autem nimie Increpatio, nec correctionem recipit, nec salutem.

Conc. Bracchar. Tertium desumit ex quodam Sapientie. C. 8. Dist. XLV.

XLVI. Ut quod injustè fecit, ipse justè patiatur.

C. 11. CAU. II. QUÆST. I. C. 6. CAU. XXIV. QUÆST. III.

XLVII. Quatuor modis pervertitur Humanum Judicium, timore, cupiditate, odio, & amore.

ISIDOR. C. 78. CAUS. XI. QUÆST. III.

XLVIII. Causa semel affectata apud superius Tribunal, non potest, eo inconsulto, deinceps devolvi ad inferius Tribunal.

C. 19. de For. compet.

XLIX. Qui

XLIX. Qui prior appellat, prior agat.

C. 2. de Ordin. cognition. GONZALEZ in hoc cap. illam Regulam sic explicat, ut verus sensus sit, quòd is, qui appellat, est Actor in secundâ instantiâ coràm Judice ad quem, etsi Reus fuerit in primâ instantiâ coràm Judice à quo, eamque desumptam dicit ex L. Qui appellat. 29. ff. de Judiciis.

S. III.

De Moralibus Regulis.

Antequàm colligantur Regulæ Morales juxtâ divisionem superius memoratam, una Generalis præmittenda, quæ præ aliis omnibus est notanda ac retinenda; præscribit enim modos, quibus exorta circa Mores dubia decidenda sint, quòd ad Mores permaximè pertinet.

ARTICULUS I.

De Canonicis Morales Questiones decidendi Modis.

OBSERVATIO.

In Jure Canonico non alii leguntur modi, quibus Morales Questiones decidentur, quàm isti.

1. *Scriptura sacra.* C. 3. DIST. XX. ibi enim habetur, ad alia recurrendum, cum casus decidi nequeant ex Scripturâ.

2. *Canones*, mox citandorum Textuum, quibus *Decretales Summorum Pontificum* annumerantur: in Priore enim legitur fidem inutiliter habere, qui Canones non recipit: in Posteriori, Canones vocantur Divina Scripta Græca, quia nondum erant Canones Latini, qui ab Ecclesiâ Romanâ reciperentur. C. 1. DIST. XX. C. 3. cit.

3. *Sancti Patres.* C. 3. cit. in utroque expressè habetur: *Clementina* 1. de *Fide & Summâ Trinit.* quæ præfert opinionem, quæ docet in Baptismo infundi Infantibus Virtutes, ex eo quòd sit Sanctorum dictis magis consona.

4. *Sanctorum exempla.* C. 3. cit. hic modus in isto Capite exprimitur, quòd restringendum ad ea, quæ Legi Naturali vel Divinæ manifestò non adversantur.

5. *Concilia Generalia vel Particularia.* C. 3. cit. hic etiam *ibid.* exprimitur.

6. *Sedes Apostolica*, si à Conciliis Particularibus decidi nequeant. C. 1. DIST. XX.

Non obstat, quòd Canon 2. & Canon 3. citati inter Apocryphos à Criticis collocentur; hoc enim non fit propter id, quòd continent, sed ob Autoris illorum incertitudinem: præterea Canon 3. nihil habet, quòd non sit in Canone 1. quem omnes legitimum esse LEONIS IV. sætum agnoscunt, eo solo excepto, quòd de exemplis Sanctorum dictum est, quòdque confirmatur ab eodem Canone 1. Quòd enim dicit de Scriptis Patrum, extendere fas est ad eorum exempla, quæ non minoris ponderis ac autoritatis sunt, quàm illorum Scripta. *Can. 2.* de alio Decisionum fonte non loquitur quàm de Decretalibus, de quarum autoritate mentio ampla fit in DIST. XIX. quæ tota est in illâ probandâ. Ad hæc *Canon 3.* DIST. XX. de eadem sermonem facit, & recensens Pontifices Veteres, quorum Decretales reciperentur, incipit à Siricio, idèoque excludit ab hoc numero illas, quæ Antiquioribus suppositæ sunt.

In recensendis Fontibus, ex quibus Ethica Christiana haurienda est, juxtâ Juris Canonici præscriptum, ordinem autoritatis secuti sumus; idèoque 1. locum dedimus Scripturæ Sacræ, 2. Conciliis Generalibus, 3. Decretis Summorum Pontificum, 4. SS. Patribus, 5. Istorum exemplis, insinuavimusque, in Controversiis circa illam exortis, non esse recurrendum ad Summos Pontifices, nisi cum à Conciliis Particularibus finiri non possunt, vel quia illorum Celebratio possibilis non est, vel quia non consentiunt in Decisione.

Ex notato ordine sequitur, quòd si SS. Patrum dicta, vel Pontificum Decreta, adversentur vel Scripturæ, vel Conciliorum Generalium Definitionibus,

Tom. I.

Regulæ Decisionum esse nequeant: hoc agnoscit GRATIANUS DIST. XIX. sub *Can. 7.* excludens expressè ab his, quæ dixerat in favorem Sanctionum Pontificiarum, quascumque præceptis Evangelicis adversantes. Idem S. LEO confirmat in *Can. 2.* DIST. XIV.

Quòd mox observatum est ad Decisiones ab iisdem datas circa proposita eisdem dubia, hujus rei exemplum refertur attentione dignissimum in Commentario VAN ESPEN in DIST. XX. *Concilium Toletanum IV.* an. 686. cui præsidebat S. Julianus Confessionem 16. Capitulis constantem miserat ad *Benedictum II. Papam*; intellecto autem, quòd iste quatuor ex illis improbareret, biennio post congregatum fuit aliud Concilium, in quo cum reperissent ista consona dictis SS. Ambrosii, Augustini, Fulgentii, pronuntiarunt, standum esse his dictis. Leges citatum exemplum, & concludes, quòd notata exceptio jure merito notanda est.

Clementina suprâ citata inter Regulæ vel Fontes Decisionum Moralium & aliarum ad Doctrinam spectantium, recensere videtur Theologorum Modernorum Sententias, cum illas collocet inter momenta, quibus determinatur ad relatam opinionem alteri præferendam; sed id restringendum ad ea, de quibus nec Scriptura, nec Concilia, nec Summi Pontifices, nec SS. Patres quidquam clarè dixerunt, nec non ad ea, in quibus Moderni Theologi cum SS. Patribus consentiunt, vel de Theologis intelligendum, quorum Doctrina communiter recepta est, ut *Divi Thomæ*; aliorumve similium. Hæc Clementina facta est approbante Concilio Viennensi, an. 1311.

Quòd de SS. Patrum autoritate in Decisionibus hæctenus dictum est, confirmatur per *Cap. unicum de Fide & Summâ Trinit. in VI.* in quo deciditur ex consensu illorum, tum Græcorum, tum Latinorum, Spiritum Sanctum unâ Spiratione æternaliter procedere ex Patre & ex Filio: desumitur ex *Concilio Lugdunensi. I.* Idem Textus distinguit Doctores à Patribus, & *Glossa* in verba *Doctorum* ait, quòd illorum præcipuus est ordo in Ecclesiâ, illud probans per C. 12. de *Hæret. S. Sicut*, addit, quòd hoc nomine intelligendi sint Prædicatores & Prælati, ad id autem allegat C. 1. DIST. XLIII. Horum duplex genus, aliud Pontificum, aliud non Pontificum, ibi distinguitur à S. GREGORIO.

ARTICULUS II.

De Prohibitoriis circa Mores Regulis.

OBSERVATIO.

Prohibitoria circa Mores Regulæ hæc sunt.

I. Plus timeri solet quòd specialiter, quàm quòd generaliter inhibetur.

Clem. unic. de excess. Prælat. in fine.

II. Cum quid prohibetur, prohibentur etiam omnia, quæ ex illo sequuntur.

R. 35. 80. de Reg. Jur. in VI.

III. Malitiis hominum non est indulgendum, C. 23. de *Rescript. C. 5. Qui accusant Matr. C. 27. de Priv.*

Hæc Regula Superiores præcipuè respicit; horum enim est Hominum malitias correctione, vel punitione, vel Lege coercere.

REGULÆ RATIO. Fiunt in dies peiores Homines, nec eorum malitiis obvietur: vix enim penâ in officio suo retinentur.

IV. Fraus & dolus nemini patrocinari debet.

C. 15. 16. de Rescript. R. 4.

Includitur in superiori, fraus enim & dolus sunt malitiæ, quibus non est indulgendum, ac quibus indulgeretur, si cuiquam patrocinari permitterentur. Contrâ